



Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository



Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2174

92

241

b-95

1874

12012

92

ՃՐԱԳ

Հ Ո Գ Ի Ո Յ

Ես լոյս եկայ աշխարհ, որ ամէն ո՛վ որ
ինձի հաւատայ, խաւարի մէջ չմնայ:
Յ. Է. Ժ. 46:

Ն. 599

ՉՈՐՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. Յ. ՊՅԱՃԵԱՆ

1874

241

Ձ-95

2001

2010

241

b-95

ՃՐԱԳ ՀՈԳԻՈՅ

ԵՍ ԼՈՅՍ ԵԿԱՅ ԱՇԽԱՐՀ, ՈՐ ԱՄԷՆ Ո՛Վ ՈՐ
ԻՆՄԻ ՀԱԽԱՏԱՅ, ԽԱԽԱՐԻ ՄԷՁ ՉՄՆԱՅ
Յ. Կ. Ժ. Գ. 46 :

Յարդի բարեկամներ ու եղբայրներ .

Ներեցէք ինձի, որ ձեզի քանի մը խրա-
տական խօսքեր զրուցեմ Պօղոս առաքելոյն
խօսած նիւթին վրայով, որ կ'ըսէ Բ. Կ. Ժ. Գ.
Յ. «Փորձեցէք ձեր անձերը թէ հաւատ-
քին մէջն էք . քննեցէք ձեր անձերը . չէ՞ք
գիտեր ինքզինքնիդ, որ Յիսուս Քրիստոս ձեր
մէջն է, միայն թէ որ խոտելի չըլլաք :»

Աս խօսքէն կը սորվինք մենք թէ, թերեւս
մարդիկ, երբ հաւատք չունին, կը խորհին
թէ Քրիստոսի հաւատքին մէջ են . այսինքն՝
մարդ մը կրնայ իր վրայով խորհել թէ՛ ինք
հաւատացեալ է, կամ Քրիստոսի հետե-
ւող, երբ ճշմարտիւ այնպէս չէ : Անունով
Քրիստոսեայ կրնայ ըլլալ, բայց ճշմարտ
Քրիստոսեայ չէ :

Ասիկա այն խօսքէն ալ յայտնի է, զոր Տէրը
Սարգիկէի եկեղեցւոյն առաջնորդին ըսաւ .
«Դուն անուն ունիս թէ կենդանի ես, ու մե-
ռած ես :» Յ. Կ. Ժ. Գ. 1 : Նաեւ յայտնի է Քրիս-
տոսի խօսքերէն որ կ'ըսէ . «Շատերը ան օրը
ինձի պիտի ըսեն, Տէր, Տէր, չէ՞ որ քու ա-

նունովդ մարդարէնութիւն ըրինք, և քու ա-
 նունովդ դեւեր հանեցինք, ու քու անու-
 նովդ շատ հրաշքներ ըրինք: Եւ անատեն
 անոնց յայտնապէս պիտի ըսեմ թէ Ես բնաւ
 ձեզ չէի ճանչնար, մէկդի դացէք քովէս դուք
 որ անօրէնութիւն կը գործէիք:” Մարթ. Է. 22, 23: Այս խօսքերն այն մարդոց համար
 են, որ այս աշխարհիս մէջ կը խոստովանին
 թէ իրենք ֆրիստոսի աշակերտ են, և կը
 խորհին թէ այս կերպով հետեւապէս փրկու-
 թեան ճանապարհին մէջ են: Բայց ֆրիստոս
 զանոնք չի գիտեր՝ և չի ճանչնար թէ իրենն
 են, այն օրն ալ պիտի չխոստովանի թէ անոնք
 իրենն են: Ալ անատեն անոնք իրենց յոյսէն
 պիտի զրկուին: Ո՛հ, ի՛նչ սոսկալի է այս
 յուսահատութիւնը. ակնկալութիւն ունենալ
 մեր բոլոր կենաց մէջ թէ ընդունելի պիտի
 ըլլանք ֆրիստոսի առջեւ, ու պիտի փրկը-
 ուինք, բայց յետոյ այսպէս անարդուիլ ու
 դուրս ձգուել անոր երեսէն յաւիտեանս:

Կ'երեւայ թէ Պօղոս ալ իր վրայով քիչ մը
 վախ ունէր՝ թէ վերջին օրը ֆրիստոսի երե-
 սէն պիտի մերժուէր. անոր համար կ'ըսէ թէ,
 “Իմ մարմինս կը ճնշեմ” ու կը նուաճեմ, որ
 չըլլայ թէ ուրիշներուն քարոզելէս ետեւ՝ ես
 ինքնս խոտելի գտնուիմ:” Ա. Կորն. Թ. 27:

Շատ մարդիկ որ զիրենք ֆրիստոսեայ կը
 կոչեն, կ'երեւայ թէ աղէկ չեն խորհիր ա-
 նիւթին վրայով, կամ չեն գիտեր թէ խա-

բուելու մեծ վտանգ ունին: Արդարեւ մեծ
 վտանգ կայ, ապա թէ ոչ ինչո՞ւ համար առա-
 քեայլը կորնթացի ֆրիստոնեաները կը յոր-
 դորէ իրենց անձերը քննել: Արդ որովհետեւ
 կարելի է որ մարդս խաբուի, ինչպէս որ Տէ-
 րը կ'ըսէ թէ շատերը խաբուած են և վերջին
 օրը պիտի զրկուին իրենց յոյսէն, ապա Պօ-
 ղոսի խրատին մենք ալ մտիկ ընենք, և աղէկ
 քննենք զմեզ: Զանք ընենք ստուգել թէ
 արդարեւ հաւատքին մէջն ենք:

Ո՛հ, երանի թէ Ան որ մարդուս սիրաը կը
 քննէ՝ մեզի օգնէր իր Սուրբ Հոգւովը, որ
 կարենայինք ճշմարտապէս քննել զմեզ:

Նախ ակնենք թէ ֆրիստոսի հաւատքին
 մէջ ըլլալն ի՛նչ է. և առաջ սա ցուցնենք թէ
 ճշմարիտ կրօնքը դաւանիլ՝ հաւատքին մէջ
 եղած ըլլալ չի ցուցնէր: Կորնթոսի ժողո-
 վուրդը՝ որոնց Պօղոս այն խօսքն ըսաւ, գի-
 աէին և կը դաւանէին ֆրիստոսի կրօնքը.
 Ըսած էին անոնք Աւետարանին քարոզու-
 թիւնը նոյն առաքեալէն. բայց տակաւին
 “Խոտելի” ըլլուելու վտանգին մէջ էին: Եթէ
 ճշմարիտ կրօնքը դաւանողներուն ու զիրենք
 ֆրիստոնեայ կոչողներուն ամէնքը, հաւատ-
 քին մէջ եղած ըլլային և այնպէս ապահով
 ըլլային, հարկ չէր անոնց իրենց անձերը
 քննել:

Երկրորդ. լոկ մկրտուած ըլլալը հաւատքին
 մէջ եղած ըլլալ չի ցուցնէր: Կորնթացի

53034 - w h
 39125-17

Քրիստոնեաներուն ամէնքը մկրտուած էին, այս մասին անոնց համար դժուարութիւն չկար: Պօղոս անոնց կ'ըսէ իրենց անձերը քննել ոչ թէ գիտնալու համար թէ մկրտուած էին այլ թէ Քրիստոսի հաւատքին մէջ էին: Ուստի կրնայ ըլլալ որ մարդ մը մկրտեալ ըլլայ՝ ու Քրիստոսի հաւատքին մէջ եղած չըլլայ. կրնայ ըլլալ որ մենք մկրտեալ ըլլալով ճշմարիտ Քրիստոնեաներ եղած չըլլանք. կրնայ ըլլալ որ մկրտեալ ըլլալով տակաւին ապահով եղած չըլլանք: Եթէ խընդիրը մկրտութեան վրայ եղած ըլլար, եթէ մկրտութիւնն ամենէն մեծ բանը եղած ըլլար, առաքեալը պիտի ըսէր, Չեր անձերը քննեցէք և տեսէք թէ մկրտուած էք:

Երրորդ. Հաղորդութեան խորհրդոյն մասնակից ըլլալը հաւատքին մէջ ըլլալ չի ցուցնէր:

Եթէ այսպէս ըլլար, Պօղոս պիտի ըսէր, Հաղորդութիւն առի՞ք:

Զորրորդ. Այս կամ այն եկեղեցիէն ըլլալն ալ չի ցուցնէր Քրիստոսի հաւատքին մէջ ըլլալ: Զորօրինակ, շատ անգամ կը լսենք որ մարդիկ կ'ըսեն, Մենք Յունաց եկեղեցիէն ենք, ճշմարտութիւնը միայն մեր քօղն է. կամ Մենք Լատին եկեղեցիէն ենք, կամ Հայ ենք, կամ Անգղիացի ենք, մեր հաւատքը շիտակ է: Կորնթացուց մէջ ալ այսպէս եղաւ. մէկը կ'ըսէր, Ես Պօղոսեան եմ. ուրիշ

մը, ես Ապողոսեան եմ. դարձեալ ուրիշ մը, ես Պետրոսեան եմ: Բայց Առաքեալն այս կուսակցութեան հոգւոյն համար սաստիկ յանդիմանեց զանոնք: Դուք մարմնաւոր էք, ըսաւ անոնց:

Այն չէ խնդիրը թէ անոնք Պետրոսի՞ հետեւող էին թէ Պօղոսի կամ թէ Ապողոսի, այլ թէ Քրիստոսի՞ կը հետեւէին, ճշմարտապէս Քրիստոսի հաւատքին մէջ էին:

Հիմա ասոնք թողունք. դանք մեր առջի հարցման՝ թէ ի՞նչ է հաւատքին մէջ ըլլալ: Կը պատասխանեմ թէ՛ Քրիստոսի վրայ ճշմարիտ հաւատք ունենալ, ճշմարիտ Քրիստոնեայ ըլլալ և Քրիստոսի ճշմարիտ աշակերտ ըլլալն է:

Այս մեծ և շատ կարեւոր խնդրոյն նկատմամբ սխալմունք չունենալու համար՝ երթանք նոյն ինքն Քրիստոսի որ անսխալ ուսուցիչ է, և անկէ պատասխան առնենք: Երբ ինք աշխարհիս վրայ էր մարմնով, իր աշակերտներուն յայտնի սորվեցուց թէ ի՞նչ բան հարկաւոր էր իրեն աշակերտ ըլլալու համար: Սորվեցուց անոնց որ աս նիւթին վրայով սըխալմունքէ զգոյշ ըլլան: Բոլոր մարդիկ պարտաւորեց զգոյշ ըլլալ զիրենք իր աշակերտներն ըլլալ դաւանելէ, և այնպէս կարծելէ՝ մինչ իրօք այնպէս չէին:

Մեզի տուած կանոնը սա է. «Թէ որ իս կը սիրէք իմ պատուիրաններս պահեցէք: Ան

որ իս չսիրեր, իմ խօսքերս չպահեր:” Յուդ. Ժ. 15. 24: “Թէ որ մէկը իմ ետեւէս դալ կ’ուզէ, թող իր անձը ուրանայ, և իր խաչը վերցընէ՝ ու իմ ետեւէս դայ:” Մատթ. Ժ. 2. 24:

Այս կանոնը պարզ ու դիւրիմաց է. տղայ մ’ալ կրնայ հասկընալ զայն. քանզի ծառայ մը որ ճշմարտապէս կը սիրէ իր տէրը, անտարաւ կոյս կը ջանայ անոր կամքին հաճոյ եղածն ընել: Հնազանդ կ’ըլլայ անոր ըսածներուն, և հաւատարիմ անոր ստացուածքին վրայ: Եւ տղայ մը որ իր ծնողքը կը սիրէ, բնական նապէս և կամաւորապէս անոնց կը հնազանդի, ու անոնց ուղածին պէս կ’ընէ: Եթէ տեսնենք տղայ մը կամ ծառայ մը անհնազանդ, խեղոյն կը հետեւցընենք թէ անիկա սէր չունի:

Ուրեմն եկէք՝ քիչ մը մտածենք ֆրիստոսի այն դիւխաւոր պատուէրներուն վրայ, և տեսնենք թէ կը պահե՞նք զանոնք: Այս կերպով կարող պիտի ըլլանք որոշել թէ ճշմարտապէս անոր աչակերան ենք թէ ոչ:

ա. Այն պատուէրներուն մէկը զոր Յիսուս լեռանը վրայ իր տուած քարոզներուն մէջ ըսաւ՝ սա է. “Առաջ խնդրեցէք Աստուծոյ թագաւորութիւնը և անոր արդարութիւնը:” Մատթ. Զ. 33: Աս խօսքը կը ցուցընէ մեզի թէ մեր առաջին և դիւխաւոր ջանքը կամ փափաքը պիտի ըլլայ խնդրել Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել. կամ ուրիշ բառերով

ըսենք, երկինք երթալու համար պատրաստ գտնուիլ: Մեր ֆրիկին այն խօսքով յայտնի և որոշ սորվեցուց, որ մարդուս հոգին անմահ է, և պիտի մնայ մինչեւ յաւիտեան կամ երկնից մէջ՝ կամ դժոխքին մէջ. թէ աս հոգին է անտեսանելի էակ մը և մարմինէն աւելի պատուական: “Բանդի ի՞նչ կը շահի մարդ մը՝ թէ որ բոլոր աշխարհը վաստըլի, և իր անձը կորսնցընէ:” Մատթ. Ժ. 26:

Մեր միտքը մեզի կը սորվեցընէ թէ՛ մենք պարտինք նախ և դիւխաւորապէս ամենէն հարկաւոր բաներուն հետամուտ ըլլալ: Զորօրինակ, մարդուս աւելի հարկաւոր է մարդըրտի մը հոգ տանել քան թէ երկաթի կտորի մը: Աւելի հարկաւոր է մարդու մը կեանքն ազատել քան թէ ճնճղուկի մը կեանքը: Հիմա ամէն մարդ կրնայ հասկնալ թէ՛ աւելի հարկաւոր է անմահ հոգւոյն աղէկ ըլլալուն խնամք տանիլ, քան թէ մարմնոյն, և աւելի հարկաւոր է ազատել աշխարհ մը քան թէ անհատ մը: Եւ որովհետեւ ֆրիստոս մեզի այսպէս յայտնի ըսաւ թէ հոգին, այն կենդանի և գործունեայ էակն ամենեւին պիտի չմեռնի, ուստի և աշխարհէ մը աւելի արժէք ունի, և որովհետեւ մենք բանաւոր ըլլալով կրնանք որոշել թէ ի՞նչ բան պատուական է և ի՞նչ բան անարգ, առանց յատուկ պատուէրի յայտնի է թէ պէտք է մեզի մեր հոգիներուն փրկութիւնը վնասուել այնպիսի փափաքով մը որ

մարմնոյն կեանքը փնտռելու՝ կամ աշխարհիս բարութիւնները վաստակելու փափաքէն աւելի մեծ ըլլայ : Աստի ո՛րչափ յայտնի և պայծառ է այս պատուէրը . «Առաջ խնդրեցէք Աստուծոյ թագաւորութիւնը և անոր արդարութիւնը» : «Զանք ըրէք որ նեղ դռնէն մտնէք» : Ղ. Գ. 24 : Տէրը բացայայտ կերպով կրկին և կրկին մեզի կը հասկցնէ թէ մեր հոգիները կորսուելու մեծ վտանգի մէջ են , «Նեղ դռնէն ներս մտէք , ինչու որ լայն է ան դուռը՝ ու ընդարձակ ան ճամբան , որ դէպ ՚ի կորուստ կը տանի . և շատուոր են անոնք՝ որ անկէ կը մտնեն : Ինչու որ նեղ է ան դուռը՝ ու նեղուածք է ան ճամբան , որ դէպ ՚ի կեանք կը տանի . և քիչուոր են անոնք որ զանիկա կը գտնեն» : Մատթ. Է . 13 . 14 :

Արդ աս բանին նկատմամբ քննենք զմեզ և տեսնենք թէ մեր հոգիներուն փրկութիւնը հարկաւոր բանի մը պէս փնտռելու ետեւէ ենք :

Ընթերցող , գլխաւոր հոգդ քու յաւիտեանական երջանկութիւնդ ապահովապէս ձեռք ձգելու համար է : Մարմինէդ աւելի հոգւոյդ վրայ կը խորհի՞ս : Ամէն բանէ առաջ Աստուծոյ թագաւորութիւնը կը խնդրե՞ս :

Սիրելիք , մեր մէջ արդեօք հարիւրէն մէկը կը գտնուի՞ , որ այս պատուէրին հնազանդի . կը վախճամ թէ այս մէկն ալ չի գտնուիր :

Շատ մարդիկ չեն իմանար թէ անմահ հո-

գի ունին . և սա ալ շատ քիչ գիտեն՝ թէ իրենց հոգին յաւիտեանս կորսուելու վտանգի մէջ է : Երբ մարդ մը հիւանդ և նեղութեան մէջ է , և կը վախնայ թէ պիտի մեռնի , բան մը կ'ընէ . շուտով մէկը կը շրկէ բժշկին , ու գեղ կ'առնէ :

Այսպէս դուք , եթէ գիտէք և կը հաւատաք թէ ձեր հոգին հիւանդ է , և յաւիտեանական մահուան վտանգին մէջ , օգնութեան համար պէտք է որ Յիսուս Քրիստոսի երթաք , այն մեծ միակ ճարտար բժշկին , որ ձեզի փրկութիւն ըլլայ : Բայց ո՛րչափ քիչ են անոնք որ այսպէս իրենց պարտք կը համարին իրենց հոգւոյն փրկութեանը հոգ տանել : Ո՛րչափ քիչ են Քրիստոսի այս պատուէրին հնազանդելով , ամէն բանէ առաջ Աստուծոյ թագաւորութիւնը և անոր արդարութիւնը խընդրողները : Բայց , եթէ այս մասին անհնազանդ ըլլանք , ի՞նչպէս կրնանք անոր աշակերտներն ըլլալ :

Բ . Քրիստոսի միւս պատուէրն է իր աշակերտներուն իրար սիրել . «Նոր պատուիրան մը կու տամ ձեզի , ըսաւ , որ մէկըմէկ սիրէք» : Յ. Գ. 34 : Եւ աս փոխադարձ սէրն էր և ոչ ուրիշ բան մը , որ բոլոր աշխարհի պիտի ցուցնէր թէ անոնք ճշմարտապէս անոր աշակերտներն էին , և թէ անոր կրօնքը ճշմարիտ էր : Քանզի ըսաւ . «Ասով ամէնը պիտի գիտնան թէ իմ աշակերտներս էք , թէ որ

իրարու վրայ սէր ունենաք։” Գրիստոս անոնց համար ըրած աղօթքին մէջ այսպէս ըսաւ, “Որպէս զի մէկ ըլլան՝ ինտոր որ մենք մէկ ենք . . . որպէս զի աշխարհս հաւատայ՝ թէ գուն խրկեցիր զիս։” Յ․ Բ․ ԺԷ․ 11, 21:

Ուստի հիմա մենք՝ որ Գրիստոսեայ կը կոչուինք, տեսնենք թէ ճշմարտապէս իրար կը սիրենք, աս պատուէրին համաձայն։ Հրեայք և Մահմէտականք մեր սէրը տեսնելով կ'իմանան թէ մենք Գրիստոսի աշակերտներն ենք. և աս պատճառաւ մեր Երկնաւոր Հայրը կը փառաւորե՞ն։ Կ'ըսե՞ն ինչպէս ժամանակ մը Հեթանոսները կ'ըսէին նախնի Գրիստոնէից համար, “Տեսէք, ինչպէս աս Գրիստոնեաներն իրար կը սիրեն”։ Բայց, ընդհակառակն, անոնք ո՞չ ապաքէն մեր ատելութիւնը կը տեսնեն զոր ունին իրարու դէմ։

Յոյները՝ Լատիններուն, և Լատինները Հայերուն դէմ հակառակութիւն ընելով, իրարու վրայ արհամարհութիւն ու ատելութիւն չե՞ն ցուցըներ։

Ուստի Գրիստոսի աշակերտներ կրնա՞ն ըլլալ անոնք որ այսպիսի ատելութիւններ ունին իրարու դէմ. և այնպէս պատճառ կ'ըլլան անհաւատներուն հայհոյանք խօսելու։

Այս կերպով կրնա՞ն ըլլալ անոնք Գրիստոսի հաւատքին մէջ, կամ Գրիստոսի աշակերտներն են։

Եւ ոչ միայն այլեւայլ եկեղեցիներէ եղող

Գրիստոսեայք իրար կ'ատեն այս կերպով, այլև միեւնոյն եկեղեցիէ եղողներն ալ այսպէս իրարու դէմ թշնամութիւն ունին և իրարու վրաս կ'ընեն։ Ուրեմն ճշմարիտ է հիմա ալ այն, որուն համար Պօղոս դանդատ կ'ընէր երբեմն կորնթացիներուն ըսելով, “Եղբայր եղբօրը հետ դատի կը մտնայ, ան ալ անհաւատներուն առջեւ։” Ա․ Կորնթ․ Զ․ 6։ Այս բանին համար առաքելալը կը յանդիմանէ զանոնք ըսելով, “Ինչո՞ւ մանաւանդ դուք անիրաւութիւն չէք կրեր. ինչո՞ւ մանաւանդ դուք զրկանք չէք քաշեր։ Հապա դուք անալ իրաւութիւն ու զրկանք կ'ընէք, և ան եղբայրներուն։” Ա․ Կորնթ․ Զ․ 7, 8։

Մեր Տէրը պատուիրեց, “Մէկզմէկ սիրեցէք ինտոր որ ես ձեզ սիրեցի։” Յ․ Բ․ ԺԵ․ 12։ Արդարեւ ինքը իր Ժողովուրդը այնչափ շատ սիրեց, մինչեւ իր կեանքը անոնց համար մեռնելու դրաւ։ Յովհաննէս առաքելալ ալ ասոր վրայ խօսելով մեզի կ'ըսէ “Մենք ալ պարտաւոր ենք մեր եղբայրներուն համար դնել մեր կեանքը։” Ա․ Յ․ Բ․ Գ․ 16։ Արդ՝ այսպէս ընելու յօժարութիւն ունի՞նք։ Մեր եղբայրներուն համար նեղութիւն քաշել կ'ուզե՞նք։ Կամ ընդհակառակն անոնց նենգութիւն չե՞նք ըներ, և մեր անձին օգտին համար անոնց սուտ չե՞նք խօսիր։

Եթէ այսպէս է, մենք կրնա՞նք Գրիստոսի աշակերտներն ըլլալ։

Բայց ասիէ մենէ սլահանջուած սէրն անկեղծ և անխարդախ ըլլալու է : Այն սէրը լոկ վայելուչ խօսքերու մէջ և զուարթերես դէմքի մը վրայ հաստատուած ըլլալու չէ, այլ պէտք է որ ըլլայ ներսը սրտին մէջ հաստատուած, ինչպէս կ'ըսէ Պետրոս առաքեալ. «Պուրբ սրտով մէկզմէկ պինտ սիրեցէք :» Ա. Պե. Բ. 22 :

Սրդ՝ որչափ շատ անգամ կը լսենք որ մարդ մը կը խոստովանի թէ սէր ունի ուրիշի մը վրայ, երբ սրտով կ'ատէ դայն : «Իրենց ընկերներուն հետ խաղաղութիւն կը խօսին, բայց սըրտերնուն մէջ չարութիւն կայ :» Ս. Լ. Ի. 3 :

«Ո՛րդեակներս, կ'ըսէ Յովհաննէս առաքեալ, չէ թէ խօսքով ու լեզուով (մէկզմէկ) սիրենք, հապա դործքով ու ճշմարտութիւնով :» Ա. Յովհ. Գ. 18 :

Գ. Մեր Տէրոջը պատուէրներուն մէկն ալ սա է. «Սիրեցէք ձեր թշնամիները :» Մ. Բ. Ե. 44 : «Լսեր էք որ ըսուեցաւ, Քու ընկերդ սիրես, ու թշնամիդ ատես : Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ, Սիրեցէք ձեր թշնամիները. օրհնեցէք ձեզ անիծողները. բարի ըրէք անոնց՝ որ ձեզ կ'ատեն, և աղօթք ըրէք անոնց համար որ ձեզ կը չարչրկեն ու կը հալածեն :» Մ. Բ. Ե. 43, 44 :

Դիւրին է սիրել անոնք՝ որ մեզ կը սիրեն. բայց դժուարին է մեզ ատողները սիրել : Սակայն որչափ դժուարին ըլլայ այս պատուէրը մենք անոր հնազանդելու ենք : Գրիստոս

ինք այնպէս ըրաւ. և ամէն մարդիկ պէտք է որ այնպէս ընեն, որ անոր աշակերտներն ըլլան : Պետրոս առաքեալ կ'ըսէ, «Վասն զի ի նչ գովութիւն կ'ըլլայ ձեզի, եթէ մեզք գործելով ձեծուիք՝ ու համբերէք. հապա թէ որ բարիք գործելով չարչարուիք ու համբերէք, ասիկա Աստուծոյ քով շնորհք մըն է : Քանզի դուք աս բանիս համար կանչուեցաք, որ Գրիստոս ալ ձեզի համար չարչարուեցաւ, ու ձեզի օրինակ թողուց՝ որ իր շաւիղներուն հետեւիք :» Ա. Պե. Բ. 20, 21 :

Հիմա, Գրիստոնեայ ընթերցող, դուն այս բանին մէջ անոր քայլերուն կը հետեւի՞ս, թէ քեզի կանոն ըրած ես քեզ սիրողները միայն սիրել, և քեզ ատողներն ատել : Երբ դուն կը նախատուիս՝ դուն ալ անոնք կը նախատես : Քեզ անիծողներուն փոխարէն դուն ալ անոնք կ'անիծես : Այսպէս չըրաւ Գրիստոս որ ամենուն Տէրն էր, հապա իր հալածիչներուն համար աղօթք ըրաւ, և առաջին Գրիստոնեաներն այս կերպով անոր շաւղին կը հետեւէին, ինչպէս Պողոս կ'ըսէ. «Երբ մեզ կը բամբասեն՝ կ'օրհնենք. երբոր կը հալածեն՝ կը համբերենք. երբոր դէշ կը խօսին՝ կ'աղաչենք :» Ա. Կ. Բ. Գ. 12, 13 : Եւ ուրիշ տեղ Պողոս շատ յայտնի կերպով կը պատուիրէ մեզի, «Օրհնեցէք՝ ու մի անիծէք :» Հ. Բ. Ժ. 14 : Ուրեմն եթէ մենք Գրիստոսի և անոր առաքեալներուն օրինակին չենք հետեւիր, և ա-

նոնց պատուէրներուն չենք հնազանդիր, ճշմարիտ ֆրիստոնեայ չենք:

Հիմա մենք ամենքս քննենք մեր վարքը: Ոչ ապաքէն մենք գրեթէ ամէնքս, մեծ ու պզտիկ, մեր թշնամիները կ'ատենք ու կ'անիծենք: Մեզի դէմ եղած անիրաւութիւններուն կը ներե՞նք: Եթէ մարդ մը մէկ օրը եօթն անգամ յանցանք ընէ, ֆրիստոսի պատուէրին և անոր տուած օրինակին համեմատ անոր կը ներե՞նք: Ուրիշները մեր անձին պէս կը սիրե՞նք. զորօրինակ՝ ուրիշ եկեղեցիէ եղողները կը սիրե՞նք: Եւ եթէ անոնք կը սիրենք, ոչ ապաքէն Տաճկներն ու Հրէաները կ'ատենք: Հիմա, սիրելիք, մեզի պէտք է որ ամէն մարդ սիրենք, ու ամենուն աղէկութիւն ընենք: Մեզի պէտք է որ ամէն մարդոց համար աղօթք ու աղաչանք և խնդրուածք ընենք Աստուծոյ. ինչու որ ան է մեր ֆրիիչ Աստուծոյ առջեւը աղէկ ու ընդունելի: Տեա Գաղ. 2. 10, և Ա. Տէ՛. Բ. 1—3:

դ. ֆրիստոսի մէկ ուրիշ պատուէրն ալ աս է, «Ամէն ինչ որ կ'ուզէք թէ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք ալ անոնց անանկ ըրէք. քանզի աս է օրէնքը ու մարդարէնները:» Մատթ. 5. 12:

Աս է Պօղոսի ըսած սէրը, որ օրէնքին լրումն է: Հատմ. Ժ. 10: Աս է օրէնքին այն երկրորդ մեծ պատուէրը որ մենէ կը պահանջէ ըսելով. «Քու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս:»

Երանի թէ ամէն մարդ այս պատուէրն իր

օրտին մէջ անջնջելի կերպով դրէր. և անատեն ի՞նչ երջանիկ պիտի ըլլար այս աշխարհ: Եւ եթէ ֆրիստոնեաներն այս պատուէրը բռնէին, ի՞նչ երջանիկ ընկերութիւն մը պիտի ունենայինք: Անատեն ամէն ատելութիւն, նախանձ, չարութիւն, բարկութիւն, չարախօսութիւն, ստութիւն, ամբարտաւանութիւն, գողութիւն, պղծութիւն, եւայլն, ասոնց ամէնը պիտի վերջանար: Ալ անատեն պիտի չըլլար իրարու դէմ խաբէութիւն ընել, անէծք խօսիլ, ու զրկանք կամ թշնամութիւն ընել: Ալ ամէն մարդ իր ընկերին վրայ վստահ պիտի ըլլար՝ ճշմարիտ և հաւատարիմ բարեկամի մը պէս. և ամէնքը եղբօր պէս իրար պիտի սիրէին:

Այն մարդը որ ճշմարտագէտ իր ընկերը կը սիրէ, ամէն բանի մէջ անոր ժամանակաւոր ու յաւիտենական օգուտը վնասելու կը ջանայ, և կ'ախորժի աս բանն ընել. ասոր համար իր անձը նեղութեան մէջ անգամ ձգելու և ուրանալու, կ'ըլլայ: Եթէ դուք հիմա իս սիրելու ըլլաք ձեր անձին պէս, ուրախութեամբ պիտի աշխատիք իմ օգուտս յառաջ տանելու, ոչ միայն ժամանակաւոր՝ այլ եւ հոգեւոր օգուտս: Եւ որչափ որ իմ անվախճան հոգիս աւելի պատուական է մարմինէս ու իմ մարմնաւոր բարկութիւններէս և այս բոլոր աշխարհէս, այնչափ աւելի պէտք է որ աշխատիք, եթէ զի կը սիրէք, իմ հո-

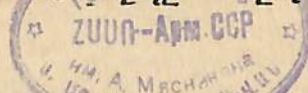
դւոյս բարութիւնը ամէն ինծի վերաբերեալ բաներէն աւելի փնտռելու : Դուք յօժարութեամբ ձեր բոլոր ջանքովը իմ փրկութիւնս ապահով ընել աշխատելու էք . Յօժարելու էք այս բանն ընել, ինչպէս որ մեր օրհնեալ Տէրը մարդոց որդիներուն վրայ ունեցած իր մեծ սիրոյն համար հաճեցաւ անոնց իր ողորմութիւնը ցուցնել, և ինքզինք խաչին վրայ մեռնելու անգամ տուաւ անոնց համար : Եւ ինչպէս որ բարի և բարեգութ հայր մը համբերութեամբ ու կամաւ կ'աշխատի ցորեկ ու գիշեր իր սիրելի զաւկին համար, այսպէս դուն, ընթերցող, եթէ դիս կը սիրես, ուրախութեամբ և ըստ կարի ջանք ընելու ես մարմնաւոր ու յաւիտենական աղէկութեան համար : Եւ որովհետեւ իմ անմահ հոգիս հաղար անգամ աւելի պատուական է քան թէ մարմինս, դուք ջանք ընելու էք մանաւանդ հոգւոյս փրկութեանը քան թէ մարմնաւոր առողջութեանս համար : Ձեր ընկերը կամ բարեկամը տգէտ, կամ հոգւոյն պէտք եղածը հոգալու ճամբէն դուրս ելած տեսնել՝ ձեզի շատ աւելի նեղութիւն տալու է, քան թէ անոնք հիւանդ կամ ցաւոտ կամ մարմնաւոր նեղութեան մը մէջ տեսնել : Դուք ջանալու էք ամէն կերպով արթնցնել զանոնք իրենց անհոգութենէն, և առաջնորդել անոնց ճշմարտութեան ու կենաց ճամբան, աղաչելու էք անոնց՝ որ Աստուծոյ հետ հաշտուին,

ինչպէս որ Պօղոս կ'ըսէ Կորնթացիներուն, «Քրիստոսի կողմանէ ձեզի կ'աղաչենք, հաշտուեցէք Աստուծոյ հետ :» Բ. Կոր. Ե. 20 :

Եւ ձեր սէրը ստիպելու է զձեզ ջերմեռանդ աղօթք ընել Աստուծոյ անոնց համար : Ամէն մարդ որ իր ընկերը ճշմարտապէս կը սիրէ, այսպէս ընելու է, ոչ միայն իր բարեկամներուն ու աղբականներուն համար, հապա բոլոր մարդոց, իր թշնամիներուն համար անգամ :

Պօղոս ալ այսպէս ըրաւ, և կ'ըսէ թէ՛ «Յոյներուն ու Բարբարոսներուն, իմաստուններուն ու անմիտներուն ալ պարտական եմ :» Հ. Կոր. Ա. 14 :

Եթէ ոք հարցնելու ըլլայ թէ ո՛վ է իմ ընկերս, կը պատասխանենք ինչ որ մեր Տէրը սորվեցուց մեզի, երբ կը խօսէր ան մարդուն վրայով որ գողերուն ձեռքն ինկած և փնաւուած էր, և Սամարացոյ մը խնամօքը դարմանուած էր : Ասկէ կը տեսնուի թէ որեւէ իցէ մէկը՝ որ կարօտ է մեր գթութեանն ու բարութեանը, մեր ընկերն է, թէպէտ օտար և այլազգի ըլլայ . և թէ մեզի պէտք է ամէն մարդոց աղէկութիւն ընել ըստ կարի՝ որազդէ որ ըլլայ : Եւ աս մտօք է առաքելոյն այն խօսքը որ կ'ըսէ. «Արդ՝ կ'աղաչեմ ամէն բանէ առաջ՝ աղօթք ընել, խնդրուածք, աղաչանք, գոհութիւն ամէն մարդոց համար : Ինչու որ անէ՝ աղէկը ու ընդունելին մեր



Փրկիչ Աստուծոյն առջեւը, որ կ'ուզէ թէ ամէն մարդիկ փրկուին՝ ու ճշմարտութիւնը ճանչնալու դանձ:՝ Ա. ՏԻՏ. Բ. 1, 3:

Հիմա քննենք մեր անձերը և տեսնենք թէ, մենք որ ֆրիստոնեայ կոչուած ենք՝ այս կերպով կը վարուի՞նք: Կը ջանա՞նք ու աղօթք կ'ընեն՞ք ուրիշներուն աղէկութեանը համար, կամ թէ ասոր համար փոյթ ունի՞նք: Եթէ մեր ֆրիստոնեայ եղբայրներուն փրկութեանը հոգ չենք տանիր, Հեթանոսներուն և Հրեաներուն փրկութեանը ի՞նչպէս կրնանք հոգ տանիլ: Անոնց համար աղօթք չենք ընել, ոչ մեր եկեղեցիներուն ոչ ալ մեր տուններուն մէջ, այլ մանաւանդ կ'ատենք զանոնք: Ո՞ր են այն մարդիկը, որ աղօթք կ'ընեն Տաճկաներուն և Հրէաներուն և Հեթանոսներուն համար:

Հիմա թող ամէն մարդ, որ կը կարդայ ասոնք, քննէ իր անձը թէ այնպէս կ'ընէ՞ ուրիշներուն համար, ինչպէս որ ինք կ'ուզէ որ ուրիշներն ընեն իրեն համար. և ասկէ թող հասկնայ թէ ֆրիստոսի աշակերտ է:

Ե. Մեր Տէրը նաեւ սա պատուէրը տուաւ իր աշակերտներուն. «Ամենեւին երդում մի ընէք, ոչ երկինքի վրայ՝ որ Աստուծոյ աթոռն է. և ոչ երկրի վրայ՝ որ անոր ոտքերուն պատուանդանն է, ոչ ալ երուսաղեմի վրայ՝ որ մեծ թագաւորին քաղաքն է. Եւ ոչ քուզ վսուդ վրայ երդում ընես, ինչու որ չես

կրնար մէկ մազ մը ճերմկեցնել կամ սեւեցնել: Հապա ձեր խօսքը ըլլայ այոն՝ այո, և ոչը՝ ո՛չ. ու ասկէ աւելին՝ չարէն առաջ կու գայ:՝ Մատթ. Ե. 34—37:

Արդ քննենք մեր անձերը և տեսնենք աս պատուէրին նկատմամբ ալ, թէ մենք՝ որ քրիստոսի աշակերտները կը կոչուինք, ֆրիստոսի այս խօսքերուն կը հնազանդի՞նք: Ո՞չ ապաքէն այս պատուէրը ոտքի տակ կ'առնենք միշտ: Ո՞չ ապաքէն կը տեսնենք որ մարդիկ, էրիկ մարդ և կնիկ մարդ և աղաք, այս պատուէրը գրեթէ ամէն ժամանակ ոտքի տակ կ'առնեն:

Երբ բան մը կը ծախեն կամ կը զենն, և կամ կը խօսին, առանց երդման չեն ընել, այնպէս որ՝ ճամբան կամ մեր տուններուն մէջ կամ ուր որ ենք, ուրիշ բան չենք լսել այնչափ որչափ որ Աստուծոյ անուան ունայն տեղ բերան առնուիլը: Նաեւ շատ մարդիկ սովորութիւն ըրած են իրենց ամէն խօսքը երդմամբ ընել իրենց աչքին կամ գլխուն վրայ. և կամ իրենց կեանքին և ուրիշ կերպ բաներու վրայ: Այսպէս ընելը ո՞չ ապաքէն ֆրիստոսի այն երեւելի պատուէրին դէմ է որ կ'ըսէ. «Ամենեւին երդում մի ընէք:»

Ուստի հիմա մենք՝ որ մեր բերանն այսպէս ստէպ երդումներ ընելու սովորած կը գրանենք, ի՞նչ պիտի խորհինք մեր վրայ: Կրնա՞նք ըսել թէ՞ ֆրիստոսի աշակերտներն ենք:

Ասկէ զատ ո՛ր թողունք որ, շատ մարդիկ շատ անգամ ոչ միայն երդում կ'ընեն, հապա սուտ տեղն ալ երդում կ'ընեն: Սուտ կը խօսին, ու ետքն ալ երդում կ'ընեն թէ ճշմարիտ ըսին: Ստուծեան մեղք կը դործեն, ու ետքը փոխանակ դարձի դալու և Աստուծոյ ներում խնդրելու, ստերգմնութեան մեղքին մէջ ալ կ'իյնան՝ մարդոց առջեւ իրենց ստախօսութիւնը ծածկելու համար:

Միթէ կը կարծե՞ն այս մարդիկը թէ սուտ խօսելով և երդում ընելով, ու այնպէս մարդիկ խաբելով կրնան զԱստուած խաբել, որ կը քննէ անոնց գործերը, սրտին մէջ եղածը գիտէ, և ամէն բան դատաստանին օրը յայտնի պիտի ընէ: Միթէ ամենեւին հոգ չե՞ն ըներ, թէ Աստուած ինչ կը խորհի իրենց վրայ. կամ թէ ինչ սարսափելի փոխարէն մը պիտի տրուի անոնց դալու աշխարհին մէջ:

Գ. Մեր Տէրը պատուիրեց իր աշակերտին ձեռքովը թէ՛ «Ստուծիւնը մէկ դի ձգելով, ճշմարտութիւն խօսեցէք ամէն մէկերնիդ իր ընկերին հետ:» Եփ. Գ. 23:

Հիմա եկէք քննենք մեր անձերը նաեւ այս առաքելական խօսքին նկատմամբ, և տեսնենք թէ կը բռնե՞նք այս պատուէրը: Ո՛ր են ան մարդիկ որ միշտ ճշմարտութիւն խօսին, այնպէս որ կարենանք անոնց խօսքին վստահիլ: Հարիւրին մէջ մէկը կայ արդեօք, որ աղատ ըլլայ ստախօսութեան մոլութենէն:

Ո՛ր է այն մարդը որ ճշմարտութիւն խօսելուն վրայ կը խորհի մանաւանդ քան քանի մը դահեկան աւելի վաստակելու վրայ:

Աստուծոյ խօսքը յայտնապէս կը սորվեցընէ մեղի թէ ամէն ստուծիւն ու խաբէութիւն ոչ միայն գէշ է, այլեւ անտարակոյս մարդը կործանման կը տանի:

Դաւիթ Սաղմոսին ԺԳ. գլխուն մէջ կը սորվեցընէ թէ, անոնք որ պիտի բնակին Աստուծոյ Սուրբ լեռան վրայ, (այսինքն՝ որ պիտի մտնեն անոր թագաւորութեանը մէջ), իրենց սրտերուն մէջ ճշմարտութիւն խօսող մարդիկ են: Եւ Ե. գլխուն մէջ կ'ըսէ թէ Աստուած պիտի դատապարտէ զանոնք որ սուտ կը խօսին: Եւ Յայտնութեան գիրքին մէջ երբ այն Սուրբ Քաղաքին, Երկնաւոր Երուսաղեմին, վրայ կը խօսուի, Յիսուս Քրիստոս կ'ըսէ, «Բոլոր ստախօսներուն բաժինը վառած լիճին մէջ պիտի ըլլայ կրակով ու ծծումբով, որ ասէ երկրորդ մահը:»

Ուրեմն թող ամէն ընթերցող կանկ առնէ հոս, և թող խորհի թէ ինք սովորութիւն ըրած է այս մեղքը գործել. և եթէ ըրած է, ո՞չ ապաքէն վտանգի մէջ է իր բաժինը կրակէ լճին մէջ ունենալու:

Է. Քրիստոսի պատուէրներուն մեռնէ պահանջած մէկ ուրիշ բանն ալ սա է «Հոգիով ու ճշմարտութիւնով երկրպագութիւն ընել (Աստուծոյ):» Յփ. Գ. 24.

Մեր Տէրը սորվեցուց որ, լեզուին ըրած փառարանութիւնն ու ձայնաւոր աղօթքը միայն բաւական չեն, և թէ այս կերպ լեզուով պաշտօն մատուցանելն Աստուծոյ ընդունելի չէ: Եւ սաստիկ կշտամբեց Հրէաները՝ անոնց այս կերպ լեզուով ոչ թէ սրտանց ծառայութիւն ընելուն համար, ըսելով, «Աղէկ մարգարէութիւն ըրաւ ձեր վրայ Եսայի, ու ըսաւ, Աս ժողովուրդը միայն շրթունքներովը զիս կը պատուէ. բայց իրենց սիրտը հեռացած զատուած է ինձմէ. ու պարապ տեղը զիս կը պաշտեն, մարդոց պատուիրած բաները իբրեւ վարդապետութիւն սորվեցընելով:» Մատթ. 23. 8, 9:

Եթէ Աստուած մեզի պէս ըլլար, թերեւս սոսկ արտաքին երկրպագութիւններով կշտանար, ու զանոնք բաւական համարէր. բայց ան մեզի պէս չէ. մարդուն սիրտը կը նայի: Աստուած հոգի է, և մենէ հոգւով եղած երկրպագութիւն կ'ուզէ: Մեր մատուցած պաշտօնը սրտին ծառայութեամբը պիտի ըլլայ. հոգեւոր ծառայութիւն մը պիտի ըլլայ:

Եկեղեցիներուն մէջ ըստ մեծի մասին ի՞նչ պէս երկրպագութիւն ու պաշտօն կը մատուցուի: Եւ երբ երկրպագութիւն կ'ընենք, կ'ըմանանք թէ ներքուստ այն մեծ և ահաւոր Աստուծոյ առջեւ կայնած ենք, որ սիրտը ու միտքը զիտէ: Անոր առջեւ կը կենանք կամ անոր կու գանք յարգութեամբ ու աստուած:

պաշտութեան երկիւղիւ: Մեր աղօթքը հոգւով և մտքով է: Հոգ կ'ընենք մանաւանդ որ մեր սիրտերը մաքուր և սուրբ ըլլան և մեր ըրած երկրպագութիւնը հոգեւոր և ընդունելի ըլլայ Աստուծոյ. կամ թէ ընդհակառակն կը ջանանք որ մեր կատարած պաշտօնը շուտով լմնցընելով մեր տեղը երթանք: Եւ շատ անգամ երբ եկեղեցւոյ մէջ կը ժողովուինք, և Աստուծոյ առջեւ կ'ըլլանք աղօթքի ժամանակ, մեր աչքերը չորսդին չենք դարձընել և նայիր, և մեր քովիններուն հետ խօսակցիր ու իրարու հագուստներուն այնպէս նայիր որ ամենեւին հոգ չենք ըներ թէ՛ Սմանած Աստուծոյ առջեւ ենք, և չենք նայիր թէ մեր սիրտերը շիտակ են թէ ոչ: Եւ երբ Աւետարան կը կարդացուի, մենք լսողներս աղէկ ականջ կը դնենք անոր իբրեւ Աստուծոյ խօսքին և ոչ մարդու: Կը ջանանք այն խօսքերէն սորվիլ թէ ի՞նչ է Աստուծոյ կամքը, ի՞նչ է մեր պարտաւորութիւնը, և ի՞նչ պէտք է ընել մեզի որ փրկուինք: Եւ երբ տուն կ'երթանք, կը յիշենք այն աստուածային պատգամները և իրատները զորս լսեցինք, թէ մանաւանդ այս կամ այն ինչ մարդուն կամ կնոջ խօսքին կամ հագուստին վրայ կը խորհինք և կը խօսինք:

Երբ մեր աղօթքը կ'արտասանենք, ի՞նչ անհոգութեամբ ու աճապարանօք կ'ըսենք, չխորհելով մեր ըսածներուն զորութեանն ու

իմաստին վրայ, և կը կարծենք թէ միայն շատ խօսելով մեր աղօթքը պիտի լուռի : Մատթ. 2. 7 :

Թերեւս այն միջոցին մեր սիրաբար ատելութեամբ, նախանձու և չարութեամբ լեցուած է : Այսպիսի աղօթք ընդունելի կ'ըլլայ՝ Աստուծոյ, որ մենէ կը պահանջէ աղօթել մեղի դէմ՝ յանցաւոր գտնուողներուն վրայ ներող սրտով :

Մեր Տէրը պատուիրեց նաեւ որ ծածուկ աղօթք ընենք. ըսաւ, «Դուն երբոր աղօթք կ'ընես, մտիր քու ներքին սենեակդ, ու դուռը դոցէ, և քու Հօրդ՝ որ գաղտուկ տեղ կը գտնուի, աղօթք ըրէ. և Հայրդ՝ որ գաղտուկը կը տեսնէ, քեզի յայտնապէս հատուցում պիտի ընէ :» Մատթ. 2. 6 :

Ո՞րչափ մարդիկ կան որ ծածուկ աղօթք ընելու սովորութիւն ունին. կամ որ կը սիրեն իրենց սենեակին մէջ մինակ ըլլալ օրը մէկ ժամ կամ կէս ժամ, իրենց սիրան Աստուծոյ բանալու, իրենց մեղքերն անոր առջեւ խոստովանելու, և անկէ թողութիւն խնդրելու համար, փառք տալով անոր անուանը, և կարդալով Աւետարանն ու լսելով անոր սրբազան խօսքերը :

Բայց առաջին սուրբերը սովորութիւն ունէին ծածուկ աղօթել. ինչպէս Գաւիթ՝ որ Տէրովը օրէնքներուն կը հաճէր, կ'ըսէ թէ «Իրիկունը, առտուն ու կէս օրը պիտի բողջ-

քեմ ու հառաչեմ, և անկա պիտի լնէ իմ ձայնս :» Մատթ. ԾԵ. 17 : «Օրը եօթը անգամ կ'օրհնեմ քեզ, Տէր, քու արդար դատաստանիդ համար :» Մատթ. 23. 164 : Գանիէլ մարգարէն ալ սովորութիւն ունէր իր սենեակը մտնել օրը երեք անգամ, և աղօթել երկնից Աստուծոյն : Եւ մեր Տէրը Յիսուս կը սիրէր առանձին աղօթել. ուստի մեզի ալ պէտք է այս մասին հետեւել անոր օրինակին :

Քանզի ան որ առանձին աղօթք ընել չի սիրեր, չի կրնար հոգեւոր ըլլալ. ո՛չ ալ Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրած կ'ըլլայ հոգեւոր ու ճշմարտութեամբ :

Սակայն Աստուած ոչ միայն աղօթքի ժամանակ մենէ կը պահանջէ անկեղծութիւն և ուղղութիւն սրտի, հապա կը պատուիրէ չար խորհուրդներէ և մտքով գործուած մեղքերէ անգամ միշտ զգուշանալ : Ինչու որ ինք մեր սիրտերը կը քննէ միշտ, ոչ թէ լոկ մեր աղօթք ըրած ատենը :

Աստուծոյ աչքին առջեւ «Ով որ իր եղբայրը կ'ատէ, մարդասպան է :» եւ «Ով որ կնիկ մարդու կը նայի անոր ցանկանալու համար, անիկա ալ իր սրտին մէջ շուռթիւն ըրած կ'ըլլայ անոր հետ :» Աւա՛ղ, ուրեմն, մեր մէջը՝ որ Քրիստոնեայ կը կոչուինք՝ ո՞րչափ մարդասպաններ և շնացողներ կան : Կ'ուզենք որ մարդիկ մեր վրայ աղէկ համարում ունենան, և արդար ըլլալ կը կեղծենք զմեզ. բայց սրտի

մաքրութեան փոյթ չենք տանիր և զայն չենք փնտռեր : Մեր Տէրը կ'ըսէ այսպիսիներուն , «Վայ՛ ձեզի , որ կը նմանիք ծեփած գերեզ մաններու , որոնք դուրսէն գեղեցիկ կ'երեւնան և ներսէն մեռելներու ոսկորներով և ամէն կերպ պղծութիւնով լեցուն են : » Մատթ. ԻԳ. 27 :

ը. Գրիստոսի պատուէրներուն մէկն ալ սա է , «Գիրքերը քննեցէք , ինչու որ դուք անոնց մով կը սեպէք յաւիտենական կեանքը ունենալ : » Յուս. Ե. 39 :

Հին ու Նոր կտակարանները որ Սուրբ Գիրք կ'ըսուին՝ Աստուծոյ կամքին յայտնութիւնը կը պարունակեն : Եւ անոնց մէջ են այն կանոնները , որովք պէտք է մեզի վարուիլ . և այնպիսի խրատներ կան հոն , որոնց հետեւիլ պէտք է մեր փրկութեանը համար : Ուստի մեզի հարկաւոր է մանաւանդ Սուրբ Գրոց մէջ եղած ամէն բան գիտնալ :

Ամէն քաղաքի մարդոց հարկաւոր է գիտնալ թէ որոնք են իրենց երկրին օրէնքները , որպէս զի կարենան այն օրինաց համաձայն գործել , և անոնց արդեւած բաներէն զգուշանալ : Եւ երբ քաղաքին մէջ կառավարութեան կողմէն օրէնք մը կը հրատարակուի , ամէն մարդ պարտի ըսել և հնազանդիլ ահոր որպէս թէ թագաւորն ինքնին կը քարոզէ այն պատուէրը : Եւ եթէ մարդ մը մտիկ չ'ընէր հասկընալու այն պատուէրը , անոր այն պա-

տուէրին վրայով ազիտութիւնը կրնայ զանի օրէնքին դէմ գործած յանցանքէն անմեղա դիր ընել . ոչ երբէք : Այնպիսին յանցաւոր է ոչ միայն օրէնքը չբռնելուն համար , հասարակ նաեւ թագաւորին իշխանութիւնն արհամարհելուն համար :

Արդ՝ թագաւորներուն թագաւորը ու տէրէրուն Տէրը իմացուց մարդոց իր կամքը Սուրբ Գրոց մէջ , և կը պահանջէ որ այն Գիրքը քննենք , որ կարենանք գիտնալ Աստուծոյ կամքը , և անոր պատուէրները կատարել : Ժամանակաւոր թագաւորի մը հրովարտակը հասկընալ հարկ է , հասարակ ո՛րչափ եւս առաւել հարկաւոր է գիտնալ Սուրբ Գրոց խօսքերը , որ ամենամեծ թագաւորին հրամաններն են , միայն ամենակարող Արարչին և կառավարչին երկնի և երկրի . մեր հոգիներուն դժոխքին կրակէն ազատիչն ալ անոր կամքը գիտնալէն և կատարելէն կախեալ է : Անոր կամքը կատարելապէս գիտնալ՝ միայն Սուրբ Գիրք կարգալով կ'ըլլայ :

Հիմա տեսէք մարդոց վարմունքը Սուրբ Գրոց նկատմամբ . ի՛նչպէս անհոգ են սորվելու այս պատուական Գիրքը : Ո՛րչափ ջիւղ են որ կը կարգան ու կը քննեն զայն : Եւ անոնք որ չեն կրնար կարգալ՝ ո՛րչափ ջիւղ կը ջանան սորվիլ , կամ այնպիսի մէկը գտնել որ կարգայ ու բացատրէ անոնց զայն : Եւ երբ եկեղեցւոյ մէջ Աստուծոյ խօսքը կը

կարգացուի, ջերմեռանդութեամբ միտ դնողներ որչափ քիչ են:

Այս պատճառաւ շատ մարդիկ չեն գիտեր թէ ի՞նչ գրուած կայ Աստուածաշունչին մէջ:

Արդարեւ այս անհոգութիւնը շատ մեղադրելի է: Քրիստոս պատուիրեց մեզի որ Սուրբ Գիրքը քննենք: Ուստի անոնք որ հոգ չեն ըներ Աստուածաշունչը կարդալու և քննելու, ի՞նչպէս կրնան ֆրիստոսի աշակերտ ըլլալ:

Ո՛հ, որչափ տարբեր է մեր գործածած այս կերպը Դաւթի այն խօսքէն զոր կ'ըսէր Աստուծոյ, «Ո՛րչափ կը սիրեմ քու օրէնքդ. ան է ամէն օր իմ մտածութիւնս: Ո՛րչափ քաղցր է քու խօսքդ իմ քմացս. մեղրէն աւելի անուշ է իմ բերնիս: Ինձի հաղարաւոր ոսկիէ ու արծաթէ աւելի աղէկ է քու բերնիդ օրէնքը: Քու խօսքդ իմ ոտքերուս ճրագ է, ու իմ շաւիղներուս լոյս: Անոր համար քու պատուիրանքներդ ոսկիէն ու ազնիւ ոսկիէն աւելի սիրեցի:» Սուր. ձժԹ. 72, 97, 103, 105, 127:

Ահա այսպիսի սիրով Դաւթի սիրեց ու սորվեցաւ Աստուծոյ խօսքերը: Եւ այսպէս պարտի ամէն ֆրիստոնեայ սիրել և սորվիլ Աստուծոյ պատուէրները, եթէ աշակերտ է այն Տէրը որ կ'ըսէ, «Գիրքերը քննեցէք. ինչու որ դուք անոնցմով կը սեպէք յաւիտենական կեանքը ունենալ:»

Հ Ե Տ Ե Ի Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Առջի երեսներուն մէջ Տէր Յիսուս Քրիստոսի քանի մը պատուէրները քննեցինք, և զանոնք բաղդատելով մեր վարուց և սովորութիւններուն հետ, գտանք որ ցաւալի կերպով հեռի ենք անոնցմէ, թէեւ քրիստոնեայ անունը կը կրենք:

Կ'երեւի թէ մենք որ ֆրիստոնեայ կը կոչուինք՝ ֆրիստոսի պատուէրներուն չենք հնազանդիր. ուրեմն հիմա կրնանք քննել զմեզ առաքելոյն խրատովը, և կրնանք հասկնալ թէ հաւատքին մէջն ենք, և թէ Յիսուս Քրիստոս մեր մէջն է, կամ թէ դատապարտուած ենք:

Ընթերցող, հիմա կը հարցընեմ քեզի, դուն ֆրիստոսի այն պատուէրները որոնց վրայ խօսուեցաւ մինչեւ ցարդ, կը բռնե՞ս: Ապա թէ ոչ, ի՞նչ պիտի խորհիս քու վրայովդ. յայտնի է որ դուն ֆրիստոսի աշակերտը չես, և ոչ թէ ճշմարիտ, այլ անուամբ միայն ֆրիստոնեայ ես: Քեզի նմաններուն համար մեր Տէրը կ'ըսէ. «Ինչո՞ւ զիս, Տէր, Տէր, կը կոչէք, ու ըսած բաներս չէք կատարեր:»

Աստուծոյ պատուէրները մեզի տրուած են որ անոնց հնազանդինք. եթէ զանոնք կ'անարդենք ու չենք հնազանդիր ֆրիստոսի, յոյս կրնա՞նք ունենալ թէ ան մեզ պիտի վերը-

կէ. ոչ. քանզի ֆրիստոս եղաւ պատճառ
 յաւխտեանական վերկուծեան, որո՞նց. — ա-
 նոնց որ անոր կը հնազանդին. ուրեմն մի-
 այն անոնք կրնան վերկուծիլ որ անոր կը հը-
 նազանդին: Եփ. Ե. 9: Այսպէս ըսաւ նաեւ
 Մովսէս՝ ֆրիստոսի դալտեան վրայ առա-
 ջուց խօսելով, «Եւ պիտի ըլլայ թէ ամէն ով
 որ ան մարդարէին մտիկ չընէ, պիտի կոր-
 սուի ժողովուրդին մէջէն:» Գործ. Գ. 23:

«Ով որ աս իմ խօսքերս կը լսէ ու չի կատա-
 ըրել ասոնք, կը նմանի անխելք մարդու մը՝ որ
 իր տունը աւազի վրայ շինեց. և անձրեւները
 իջան, ու գետերը վազեցին, ու հովերը փչե-
 ցին, և զարկին ան տանը, ու փլաւ, և մեծ-
 էր անոր կործանումը:» Մատթ. Է. 26, 27:

Ուրեմն հոս աւելի ահաւոր հետեւութեան
 մը հասանք. եկէք կանկ աւանք ու մտա-
 ծենք ասոր վրայ: Յայտնի եղաւ թէ շատ մար-
 դիկ որ զիրենք ֆրիստոնեայ կը կոչեն՝ բոլո-
 րովին զուրկ են ճշմարիտ քրիստոնէութենէ,
 և ֆրիստոսի կրօնքին համաձայն չեն քալեր: Եւ
 շարունակ աս վիճակին մէջ կենալով ան-
 հնար է որ վերկուծիւն գտնեն: Սոսկալի չէ՞
 խորհիլ որ մենք և ուրիշ շատ մարդիկ որ
 ֆրիստոնեայ կը կոչուինք՝ աղօթք կ'ընենք,
 պահք կը պահենք, սուրբ տեղեր ուխտի կ'եր-
 թանք, այլովքն հանգերձ, և ֆրիստոսի պա-
 տուէրները չենք բռներ: Եւ ազետալի չէ՞ որ
 երկնից արքայութեան օրդիք կը համարինք

զմեզ, բայց երբոր սրբութեան կշռովը կը շ-
 ունինք, պակաս կը գտնուինք, և այսպէս
 կործանման ճամբուն մէջ ենք:

Բայց եթէ մէկը հարցընէ թէ ի՞նչ կրնանք
 ընել. պատասխան կու տամ Պետրոս առա-
 քելոյն խօսքերովը. «Ուստի ապաշխարե-
 ցէք ու դարձի եկէք, որ մեղքերնիդ ջըն-
 ջըուի:» Գործ. Գ. 19: Այսինքն պէտք է որ
 մենք մեր բոլոր մեղքերէն ու բոլոր կեղծա-
 ւորական արարողութիւններէն դառնանք.
 արտաքին երեւոյթով դո՞հ չըլլանք, հապա
 նայինք որ ճշմարիտ և հնազանդ սրտով ֆրիս-
 տոսի ճամբան երթանք, և սորվինք անկէ որ
 կ'ըսէ, «Եկէք ինձի բոլոր յոգնած ու բեռ-
 նաւորածներ, և ես ձեզ պիտի հանգչեցընեմ:
 Իմ լուծս ձեր վրայ առէք, և ինձմէ սորվե-
 ցէք որ հեզ եմ ու սրտով խոնարհ, և ձեր
 անձերուն հանգստութիւն պիտի գտնէք:»
 Նաեւ կ'ըսէ, «Թէ որ մէկը կ'ուզէ իմ ետե-
 ւէս գալ, թո՛ղ իր անձը ուրանայ, և ամէն
 օր իր խաչը վերցընէ (այսինքն ֆրիստոսի
 համար իր քաջած նեղութիւնը) ու իմ ետե-
 ւէս գայ:»

Բայց ասիկա գիւրիւն չէ. ոչ ոք կարծելու է
 թէ կրնայ իր խաչը վերցընել, և ֆրիստոսի
 ետեւէն երթալ, եթէ Աստուծոյ Հոգին անոր
 չօգնէ, և բոլորովին նորոգէ անոր սիրտը.
 արդարեւ սրտին նորոգուիլը պէտք է: Բոլոր
 այս խաբէութիւնները յառաջ կու գան խան-

գարեալ չար սրտէ մը, ինչպէս Յիսուս ըսաւ, «Սրտէն կ'ելլեն չար խորհուրդներ, սպաննութիւններ, շնութիւններ, պոռնկութիւններ, չար աչք», եւ այլն: Ինչպէս ապականեալ ծառի մը աղէկ պտուղ բերել անհնար է, նոյն պէս անհնար է խանգարեալ սրտի մը սուրբ հնազանդութեան պտուղներ յառաջ բերել: Ամէն մարդ աշխարհք կու գայ ապականեալ սրտով, որ հակամիտութիւն ունի ամէն տեսակ գէշ սովորութիւններու և հակառակ է ամէն բարի բանի, և կը մնայ այնպէս մինչեւ որ նորոգուի և ըլլայ Առաքելոյն ըսածին պէս «Մէկ նոր ստեղծուած մը» Հոգւոյն Սրբոյ զօրութեամբ:

Մեր Տէրը սա խօսքով հասկըցուց նոր ստեղծուած ըլլալը, «Թէ որ մէկ մարդ մը նորէն չ'ծնանի, չկրնար Աստուծոյ թագաւորութիւնը տեսնալ:» Ահա հոս է այն մեծ և զօրաւոր փոփոխութիւնը որ պիտի ըլլայ մարդու մը ներսիդին փրկութեան համար: Այս փոփոխութեան վրայ շատ անգամ խօսուած է Սուրբ Գրքին մէջ, և երբեմն կը կոչուի նորոգութիւն, ինչպէս, «Չեր մտքին նորոգութեամբը նորոգուեցէք:» Հոգ. Ժ. 2. երբեմն կ'ըսուի նոր ծնունդ, որով մենք Աստուծոյ որդիք կ'ըլլանք: Ինչպէս, «Որոնք որ ինքը (Ֆրիստոս) ընդունեցին՝ անոնց իշխանութիւն տուաւ Աստուծոյ որդիներ ըլլալու որ անոնք ոչ արիւնէ և ոչ մարմինի

կամքէ՝ ոչ ալ մարդու կամքէ, հապա Աստուծմէ ծնան:» Թ. Բ. Ա. 12. 13: Այս փոփոխութիւնը կը նմանցուի նաեւ մեռելներուն յարութեանը: Ինչպէս, «Եւ ձեզ, որ ատեն մը յանցանքներու մէջ մեռած էիք, կենդանացուց անոր հետք: Թաղուելով անոր հետ մկրտութիւնով, որով նաեւ անոր հետ յարութիւն առիք Աստուծոյ զօրութեանը հաւատալով:» Կոր. Բ. 12, 13:

Թէ մարդ մը այնպէս փոխուի որ նոր արարած, և ճշմարիտ հնազանդութեամբ Ֆրիստոսի հետեւող ըլլայ, ասիկա արդարեւ մեծ փոփոխութիւն է: Եւ այս կերպ փոփոխութիւն մը յառաջ բերել մարդուս կարողութենէն բոլորովին դուրս է: Ասիկա մարդուս ներսիդին եղած այնպիսի փոփոխութիւն մըն է, որ առանց Աստուծոյ Հոգւոյն զօրութեանը չի կրնար ըլլալ: Ուստի դուք, եթէ կ'ուզէք ձեր սրտին մէջ աս հոգեւոր նորոգութեան փորձն ընել, պէտք է որ զձեզ Աստուծոյ յանձնէք, աղօթիւք խնդրելով անկէ որ իր Սուրբ Հոգին ձեզի զրկէ ձեր միտքերը լուսաւորելու և ձեր սիրտերը նոր ընելու: Այս կերպով Գաւթի աղօթք ըրաւ, երբ մեղքի մէջ ինկած էր, քանզի գիտէր թէ ինք զօրութիւն չունէր ինքզինք փրկելու կամ իր սիրտը մեղքի արատներէն մաքրելու. ուստի խնդրեց Աստուծմէ՝ ըսելով, «Ո՛վ Աստուած, իմ մէջս մաքուր սիրտ ստեղծէ, և իմ ներ-

սիդիս ուղիղ հոգի նորոգէ :” Սաղմ. Ծ. 10 :

Աստուած ալ իր ողորմութեամբը խոստացած է տալ իր Սուրբ Հոգին անոնց որ կը խնդրեն : Այս է բարութիւններուն ամենէն մեծը զոր Յիսուս խոստացաւ իր աշակերտներուն, ինչպէս կը տեսնուի սա պատուական խօսքերուն մէջ. “Դնդրեցէք, և պիտի տրուի ձեզի. վնտուեցէք, ու պիտի դանէք. դուռը զարկէք, և պիտի բացուի ձեզի : Ձեզմէ ո՞վ է ան հայրը որմէն իր որդին հաց որ ուղէ, միթէ քա՞ր պիտի տայ անոր, կամ թէ որ ձուկ ուղէ, միթէ ձուկին տեղը օ՞ձ պիտի տայ անոր : Ուստի եթէ դուք որ չար էք, ձեր զաւակներուն աղէկ ընծաներ տալ զիտէք, որչափ աւելի ձեր Հայրը երկինքէն Սուրբ Հոգին պիտի տայ անոնց, որ իրմէ կը խընդրեն :” Ապա այս աստուածային խոստման նախելով կրնանք վստահութեամբ յուսալ թէ Աստուած կը զրկէ մեզի իր Սուրբ Հոգին, երբ մենք աղօթքով կը խնդրենք, ինչպէս Պէնտէկոստէի օրը իր աշակերտներուն զրկեց, երբ երեք հազար հոգի այն Հոգւոյն զօրութեամբ սրտերնուն մէջ նորոգութիւն մը ստացան, և իրենց մեղքերնէն դառնալով ճշմարիտ հաւատացեալներ եղան ֆրիստոսի :

Նմանապէս ով որ կը խնդրէ խոնարհ աղօթքով այս օրհնեալ պարգեւը՝ պիտի առնէ զայն :

Ընթերցող, այս կերպով ահա դուն կրնաս

ըլլալ ճշմարտապէս “Նոյն հաւատքին մէջ.” և այնպէս պիտի ըլլաս արդեամբ և ճշմարտապէս աշակերտ ֆրիստոսի որուն կը վայլէ փառք և պատիւ և փառաբանութիւն յաւիտեանս : Ամէն :

ՎԵՐջ

Ընդհանուր գրականություն
Ընդհանուր գրականություն
Ընդհանուր գրականություն
Ընդհանուր գրականություն
Ընդհանուր գրականություն

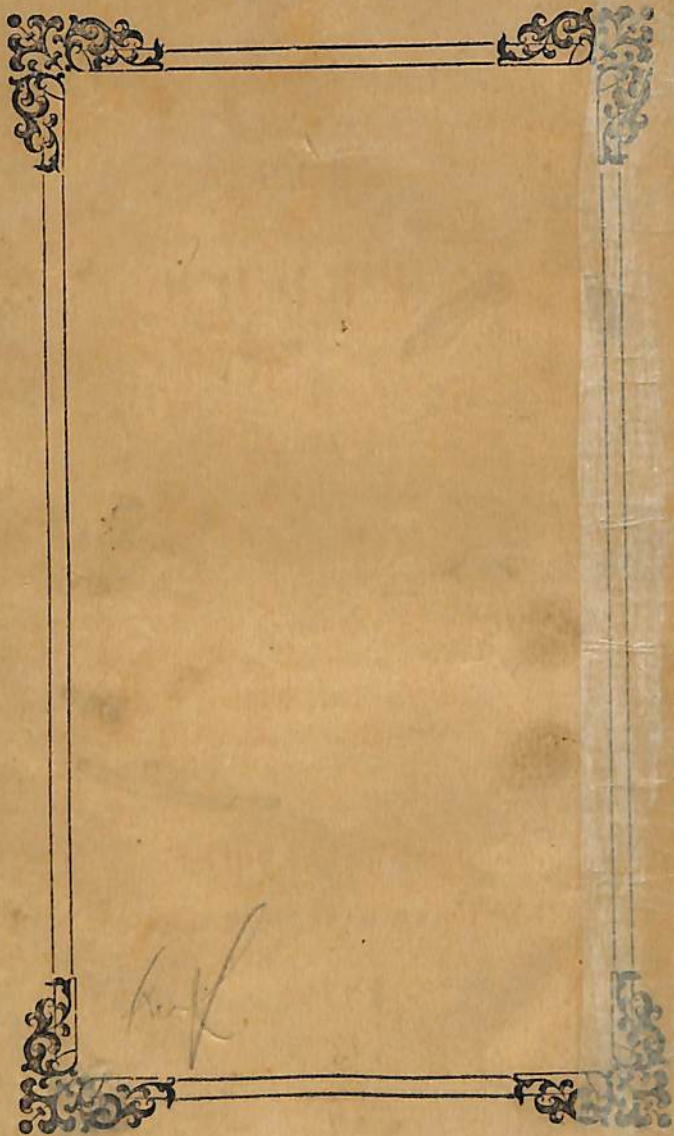
1898



<< Ազգային գրադարան



NL0028879



[Faint handwritten mark]

